

PANNA MÁRIA

Ciele vyučovacej hodiny

Kognitívny: Na ikone Ochrany Presvätej Bohorodičky vysvetliť význam červenej a modrej farby ako farieb, ktoré symbolizujú božskosť a ľudskosť.

Afektívny: Uvedomiť si silu príhovoru Presvätej Bohorodičky u Ježiša Krista.

Psychomotorický: Prostredníctvom Morseovej abecedy vytvoriť ďakovnú modlitbu k Márii.

Pomôcky: nastrihané farebné pásiky, ikona Ochrany Presvätej Bohorodičky – formát A2 – príloha C, Morseova abeceda.

Metódy: didaktická hra, rozhovor, výklad, práca s obrazom – demonštrácia, individuálna práca s Morseovou abecedou, demonštrácia, rozprávanie príbehu.

Stratégia vyučovacej hodiny: kombinovaná.

Priebeh a časové rozvrhnutie vyučovacej hodiny:

Úvod /5 minút/

Väčšia časť tejto hodiny bude vyučovaná v blízkosti tabule, preto je vhodné, aby si učiteľ pred začiatkom hodiny pripravil miesta pre žiakov tak, aby sedeli v polkruhu, čo najbližšie pri tabuli.

1. Modlitba

Úvodná modlitba môže byť ku Presvätej Bohorodičke, keďže jej je venovaná táto téma. Žiaci sa môžu pomodliť modlitbu Raduj sa Bohorodička.

2. Motivácia – práca s farebnými pásikmi – didaktická hra

Na túto hodinu si žiaci majú doniesť pásiky farebných papierov. Je potrebné, aby mali čo najviac farieb, aby farby pásikov boli čo najpestrejšie. Stačí, ak pásiky papierov budú mať šírku 2 cm.

Dnes sa budeme rozprávať o dôležitosti farieb v našom živote, o tom, čo farebne rozlišujeme, a o použití dvoch farieb pri písaní ikon. Teraz sa zahráme. Pri odpovediach na moje otázky sa nebudete hlásiť, nebudete hovoriť, ale ukazovať pásiky farieb, tie, ktoré podľa vás budú súvisieť s mojimi otázkami. Stíšme sa a počúvajte otázky.

Ukážte mi, akej farby sú teraz sfarbené stromy:

Kedže pri tejto téme sa spomína sviatok Ochrany Presvätej Bohorodičky, tak je dobre preberať túto tému koncom septembra alebo na začiatku októbra.

Teraz vyberte farbu kvetu, ktorý sa vám najviac páči.

Akej farby máme triedu?

Ako máte vymaľovanú detskú izbu?

Všimli ste si, akej farby dnes stáli autá pri škole, keď ste do nej vstupovali?

Ukážte, akú farbu máte najradšej.

Hlavná časť /33 minút/

1. Rozhovor – Ako sa delia farby?

Viete, ako sa delia farby? /základné a farby, ktoré vznikajú miešaním základných farieb/

Ktoré farby sú základné? /žltá, červená, modrá, biela, čierna/

Aká farba vznikne zmiešaním žltej a červenej farby? /oranžová/

Stretli ste sa ešte aj s iným delením farieb? /teplé a studené/

Pokúste sa povedať, ktoré farby prevládajú medzi teplými farbami? /žltá a červená/

Vymenujte aspoň dve studené farby. /zelená a modrá/

Boh z lásky k nám stvoril nádherne farebný svet. Krásu a jeho pestrosť môžeme vnímať každý deň. Tak, ako ste vedeli výborne priradiť farby k jednotlivým veciam, určiť, že je pre ne charakteristická tá či iná farba, tak takto sa naučíme všímať si dôležitosť farby i pri ikonách.

Na dnešnej hodine to bude farba červená a modrá.

2. Farby na ikone Krista a Bohorodičky

Pamätáte sa, o čom sme sa rozprávali na predchádzajúcej hodine? /o ikonostase/

A aké farby ste si všimli na ikonostase?

Spomeňte si, ktoré ikony boli v základnom rade, a pokúste sa povedať, ktoré dve sú z nich najhlavnejšie? /ikona Krista a Bohorodičky/

Na týchto ikonách prevládajú dve farby – modrá a červená. Keďže v triede ikonostas nemáme, môžeme si tieto farby priblížiť ikonou blížiaceho sa sviatku, ikonou Ochrany Presvätej Bohorodičky.

Na tabuľu učiteľ pripevní ikonu Ochrany Presvätej Bohorodičky. Uvádzam ju ako prílohu C. Pri konkrétnej hodine však použijem túto ikonu zväčšenú, vo formáte A2, kvôli lepšej prehľadnosti pre žiakov.

Vo všeobecnosti na ikonách Márie a Ježiša červená farba značí to, čo je Božie a modrá farba to, čo je ľudské. Preto Ježiš, keďže je Boh, má červenú farbu šiat, a stal sa človekom, preto vrchné rúcho je modré. U Márie je to opačne. Keď sa pozeráme na našu ikonu, Mária má šaty modrej farby, lebo bola človekom, a to znamená, že sa tiež rozhodovala medzi dobrom a zlom ako aj my. Lenže sa stala Božou Matkou, Boh si ju vybral a ona súhlasila, a preto ako Božia Matka má vrchný plášť farby červenej. Táto farba je tiež symbolom duchovnej čistoty.

3. Duchovná čistota

Čo myslíte, klamala niekedy Mária?

A keď bola malá, bila sa so svojimi kamarátkami?

A mnohé iné hriechy a slabosti, ktoré máte vy žiaci a tiež my dospelí, ona nemala – poslúchala, neodvrávala, ctíla si starších, rada pomohla kamarátkam, nezávidela...

Aké ešte vlastnosti mohla mať?... /žiaci tu môžu doplniť, ak budú vedieť/

A to značí pojem duchovná čistota. Mala čisté srdce. Preto ikonopisec má právo dať jej červenú farbu – božskú, lebo sa jej nedotkol hriech.

Keby ikonopisec chcel nakresliť našu Janku, akej farby šaty by jej dal? /modré/

Keby chcel na biskupovi Gojdičovi ukázať, že sa stal podobným Bohu, teda svätým, do akej farby by ho zaodel? /do červenej/

4. Názorné vysvetlenie použitia červenej a modrej farby - demonštrácia

Ešte na lepšie a názornejšie vysvetlenie týchto dvoch farieb na ikonách učiteľ vyberie dvoch žiakov, ktorí majú sveter či bundu na zapínanie. Žiakov zoberie za dvere a tam si vymenia svetre, bundy. Potom sa pokračuje vo výklade ďalej.

Pozorne si poobzerajte Janka a Katku, je na nich nejaká zmena? /majú vymenené bundy/

To, že má Janík na sebe oblečenú Katkinu bundu znamená, že je Katka? /nie, nie je Katkou/

Ostal Janíkom, ale obliekol si bundu Katky. A takto je to aj s farbami u Márie a Ježiša. Ikonopisec obliekol Máriu do toho, čo je charakteristické pre zobrazenie toho, čo je Božie. Mária i naďalej ostáva človekom, človekom, ktorý sa modlí, prosí a rozhoduje pre dobro vo svojom každodennom živote.

Ježiš Kristus tým, že má vrchné rúcho modré, nie je iba človekom, on sa stal z lásky k nám človekom, aby sme my raz mohli žiť večne. Avšak naďalej zostal Bohom.

5. Presvätá Bohorodička prosí za nás

Napriek tomu, že Mária nemala jediný hriech, ostala stále človekom, stále potrebovala volať k Bohu – prosiť ho o silu, múdrosť. Všimnime si, že na tejto ikone, ktorú máme pred sebou, má Presvätá Bohorodička farby, o akých sme hovorili. A tiež si všimnime, že má ruky zdvihnuté dohora, ona sa modlí.

Vedeli by ste mi povedať, kto má zdvihnuté ruky alebo koho ste videli so zdvihnutými rukami? /kňaza na svätej liturgii/

A pri ktorej modlitbe?

Kto je zobrazený nad Bohorodičkou?

On žehná, dáva svetú radosť, pokoj.

6. Udalosť na ikone

Na tejto ikone ikonopisec zobrazil udalosť, ktorá sa udiala veľmi dávno.

Pred viac ako tisíc rokmi Carihrad napadol nepriateľ. Ľudia sa modlili k Bohorodičke, aby pomohla. Bohorodičku prosilo veľa ľudí. Presvätá Bohorodička prosby týchto ľudí prednášala svojmu Synovi a nad chrámom sa ukázal pás, bol to pás Presvätej

Bohorodičky. Po tejto udalosti sa ľudia vrátili domov plní radosti a pokoja a skoro nato, bol Carihrad zachránený.¹

Upevnenie a formácia /5 minút/

Možnosť A

1. Krátke zhrnutie s ukazovaním farieb na ikone

Bohorodička má modré šaty, zostala človekom, lebo prosí Boha. Kristus, ktorý bol Boh a stal sa človekom, žehná a dáva to, čo prosí Presväta Bohorodička.

2. Práca s Morseovou abecedou

V závere hodiny žiaci pracujú individuálne na svojich miestach.

Za pomoci Morseovej abecedy napíšu informáciu, ktorú sa dozvedeli o Presvätej Bohorodičke: **Bohorodička, prosí za nás.**

A	.-	I	..	Q	---.	Y	-.--
B	-...	J	..---	R	.-.	Z	-..
C	-.-	K	-..-	S	...	CH	----
D	-..	L	.-..	T	-	Á	----.
E	.	M	--	U	..-	Í	..--
F	..-.	N	-.	V	...-	X	-.--
G	-.-.	O	---	W	.-.	Č	-...-
H	P	.-.-.				

Možnosť B

1. Mária pomáha aj dnes – príbeh

Učiteľ povie príbeh o tom, že Mária pomáha a koná zázraky. Pri tejto aktivite žiaci ostávajú sedieť pred tabuľou – pred ikonou Ochrany Presvätej Bohorodičky.

Panna Mária je našou dobrou nebeskou mamkou a môže nám vyprosiť u svojho Syna to, čo je pre nás potrebné, ak ju budeme o to prosiť, dokonca môžeme vyprosiť

¹ Porov. Mgr. ČÍŽEK, A.: *Synaxár*. Prešov: Spolok biskupa Petra Pavla Gojdiča, 1998, s.42.

i obrátenie a zmenu života niekoho blízkeho, dokonca i cudzieho človeka. O tom budeme počuť i v nasledujúcom príbehu.

Nemocnica, operačná sála. Na operačnom stole leží malé dievčatko. Operácia je veľmi chúlóstivá, asistujú traja chirurgovia.

„Nuž, dievčatko,“ hovorí jeden z nich, „zatvor očká, lebo musíš teraz spať.“

„Ale je deň a ja cez deň nespím,“ odpovedá maličká.

„Na tom teraz nezáleží. Musíš spinkať práve teraz. Zatvor očká!“

Lekár nechcel, aby dievčatko videlo ihlu injekčnej striekačky, ktorou ho mali uspať. Ale dieťa stále opakovalo svoje, že cez deň sa nespí.

„Na tom nezáleží. Teraz musíš spať, aby si sa uzdravila. Nuž buď dobrá a zatvor očká.“

„Tak dobre,“ napokon súhlasilo dievčatko, lebo pochopilo, že pri týchto veľkých bielych pánoch nevyhrá, ale dodalo: „Ja skôr, než idem spať, vždy sa modlím tri Raduj sa, Bohorodička... Necháte ma teraz sa ich pomodliť?“

„Áno, isteže, môžeš sa ich pomodliť.“

Dievčatko sa vo svojej nevinnosti posadilo, chytró si kľaklo a začalo sa modliť svoju každovečernú modlitbu *Raduj sa, Bohorodička...* Potom si ľahlo na stól a bez toho, aby čakalo na ďalší príkaz, zatvorilo očká.

Jeden z chirurgov pri sledovaní tohto výjavu pocítil vnútorný nepokoj, aj keď navonok sa snažil nedávať nič najavo. Do konca operácie však nevydržal. Cítil potrebu, že musí ihneď odísť. Svojim kolegom povedal, že už nevládze, a požiadal ich, aby operáciu dokončili sami. Odišiel do svojej izby, kľakol si a začal plakať. Už veľa rokov uplynulo od doby, keď zanechal Cirkev, modlitbu i sviatosti. Teraz však cítil, že musí ísť za kňazom, aby mu pomohol vrátiť sa k Bohu. Toto dievčatko, ktoré nechcelo zatvoriť očká bez modlitby svojich troch *Raduj sa, Bohorodička...*, v ňom vyvolalo spomienky na nevinnosť svojho detstva.²

Zhrnutie obsahov hodiny a generalizácia

Na ikonách sa modrou farbou zobrazuje to, čo je ľudské, a červená farba je symbolom božskosti. Mária je tá, ktorá nám vyprosí potrebné milosti v našom živote.

² PASQUALI J.: *Tri anjelské pozdravenia*. Michalovce: Kláštor redemptoristov, 1996, s. 62-64.

Záver /2 minúty/

Modlitba

Modlitbu učiteľ môže viesť takým spôsobom, že povie: *Bohorodička prosí za nás!*

A žiaci svoju vďačnosť Márii vyjadria slovami: *Ďakujeme Ti, Bohorodička!*

Dosiahol som cieľ?

Vedia žiaci rozlíšiť význam červenej a modrej farby na ikone? Nebolo na hodine veľa informácií?